

Sygn. akt III AUa 592/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 października 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Beata Górską (spr.)
Sędziowie:	SSA Urszula Iwanowska SSA Romana Mrotek
Protokolant:	St. sekr. sąd. Edyta Rakowska

po rozpoznaniu w dniu 25 października 2016 r. w Szczecinie

sprawy K. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 14 maja 2015 r. sygn. akt VII U 1816/14

oddala apelację.

SSA Urszula Iwanowska SSA Beata Górską SSA Romana Mrotek

Sygn. akt III AUa 592/15

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. decyzją z 9 maja 2014 roku, po rozpatrzeniu wniosku ubezpieczonego K. S., odmówił ubezpieczonemu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy na dalszy okres, ponieważ komisja lekarska ZUS orzeczeniem z 6 maja 2014 roku uznała, że nie jest on osobą niezdolną do pracy.

Z powyższą decyzją nie zgodził się ubezpieczony K. S., który w odwołaniu z 9 czerwca 2014 roku wniósł o jej zmianę i przyznanie prawa do świadczenia na dalszy okres. W uzasadnieniu swojego stanowiska powód wskazał, że decyzja oparta została na błędnym orzeczeniu Komisji Lekarskiej ZUS oraz wniósł o przebadanie go przez biegłych z zakresu urologii, hematologii, diabetologii, neurochirurgii, okulistyki laryngologii i traumatologii.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując w całości stanowisko komisji lekarskiej ZUS wraz z argumentacją, jak w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji. Nadto organ rentowy wskazał, że powód do 31 stycznia 2013 roku uprawniony był do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy.

Wyrokiem z dnia 14 maja 2015 roku Sąd Okręgowy w Szczecinie zmienił zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w ten sposób, że przyznano K. S. prawo do renty z tytułu trwałej częściowej niezdolności do pracy nadal.

Powyższe orzeczenie Sąd Okręgowy oparł o następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

K. S. urodził się (...). Z zawodu jest on elektromonterem i w toku aktywności zawodowej pracował w wyuczonym zawodzie.

W okresie od 19 listopada 2009 roku do 31 stycznia 2012 roku ubezpieczony pobierał rentę z tytułu całkowitej niezdolności do pracy, a od 1 lutego 2012 roku do 31 marca 2014 roku rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy.

Podstawą przyznania prawą do ww. świadczenia był rozpoznany u K. S. rak nerki prawej leczony operacyjnie, zakrzep żyły środkowej siatkówki oraz cukrzyca typu 2 insulinozależna.

Z ustaleń Sądu I instancji wynika, że u K. S. obecnie rozpoznaje się stan po przebyciu nefrektomii prawostronnej w 2009 roku z powodu raka nerki, stan po zakrzepie żyły środkowej siatkówki oka lewego, praktyczną jednooczność od grudnia 2010 roku, z prawidłowym anatomicznie i funkcjonalnie prawym okiem, cukrzyce typu 2 leczoną metodą intensywnej insulinoterapii, nadciśnienie tętnicze, wrzodową niedokrwienną hemolityczną, zmiany zwyrodnieniowe kręgosłupa lędźwiowo-krzyżowego z okresowym zespołem bólowym.

Sąd Okręgowy ustalił także, że ubezpieczony jest z zawodu elektromonterem i w tym zawodzie pracował przez 36 lat aktywności zawodowej.

Sąd meriti wskazał, że ze względu na praktyczną jednooczność utracił kwalifikacje do wykonywania tego zawodu. Częściowa niezdolność do pracy powstała w grudniu 2010 roku i jest trwała, gdyż nie ma możliwości przywrócenia funkcji oka po zakrzepie żyły środkowej siatkówki. Organ rentowy odnotowując „niedowidzenie oka lewego” nie uwzględnił, że jest to praktyczna jednooczność bez widzenia obuocznego, niezbędnego do wykonywania zawodu zgodnego z kwalifikacjami ubezpieczonego.

W opinii onkologicznej badany jest zdolny do pracy po 31 marca 2014 roku. Cukrzyca typu 2 powoduje częściową, okresową niezdolność badanego do pracy po 31 marca 2014 roku, na okres do października 2015 roku. Nadciśnienie tętnicze nie wpływa w istotny sposób na zdolność do pracy – przebiega bez powikłań, nie stwierdzono dotąd istotnych zmian narządowych. W ocenie ortopedy i neurologa wnioskodawca nie jest długotrwale niezdolny do pracy, podczas badania lekarskiego nie stwierdzono upośledzenia funkcji narządu. Niedokrwiłość hemolityczna – obecnie w remisji - nie ogranicza zdolności badanego do pracy.

Po ustaleniu powyższego stanu faktycznego oraz na podstawie art. 57 i 58 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (dalej ustawa) Sąd Okręgowy uznał odwołanie za uzasadnione, co skutkowało zmianą zaskarżonej decyzji i przyznaniem powodowi nadal po 31 marca 2014 roku prawa do renty z tytułu częściowej i trwałej niezdolności do pracy.

Wskazano, że w niniejszej sprawie przedmiot sporu sprowadzał się do ustalenia, czy ubezpieczony K. S. jest nadal po 31 marca 2014 roku osobą niezdolną do pracy w rozumieniu przepisów ww. ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Odwołano się do definicji niezdolności do pracy zawartej w art. 12 ustawy. Stanowi on, iż niezdolną do pracy w rozumieniu ustawy jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu. Całkowicie

niezdolną do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiejkolwiek pracy. Częściowo niezdolną do pracy jest osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji.

Pojęcie utraty zdolności do pracy zarobkowej obok elementu ekonomicznego, polegającego na obiektywnej utracie możliwości zarobkowania zawiera w sobie również element biologiczny, czyli naruszenie sprawności organizmu. Naruszenie to należy oceniać pod kątem możliwości przywrócenia niezbędnej sprawności w drodze leczenia i rehabilitacji.

Wobec prezentowanego przez organ rentowy stanowiska, który uznał powoda za osobę zdolną do pracy po 31 marca 2014 roku i odmówił dalszego prawa do renty ze względu na niespełnienie wszystkich warunków określonych w art. 57 ust. 1 ustawy emerytalno – rentowej, kwestią oddaną pod rozagę sądu była ocena, czy odwołujący się jest osobą niezdolną do pracy, a jeśli tak, czy jest to niezdolność całkowita, czy też jedynie częściowa oraz w jakich ramach czasowych się zamyka.

Ustalenia w tym przedmiocie zostały poczynione przez Sąd Okręgowy w oparciu o analizę dokumentacji rentowej i medycznej K. S. oraz w szczególności na podstawie przeprowadzonego w toku postępowania sądowego dowodu z opinii biegłych sądowych lekarzy o specjalnościach odpowiadających schorzeniom zgłaszanym przez powoda.

Podano, że biegli sądowi lekarze – na podstawie analizy źródłowej dokumentacji medycznej, zebranego od ubezpieczonego wywiadu oraz po przeprowadzeniu badań – rozpoznali u wnioskodawcy wskazane w uzasadnieniu niniejszego wyroku schorzenia. Przy czym to dowód z opinii biegłej z zakresu okulistyki okazał się kluczowy dla rozstrzygnięcia, ponieważ to ze względu na stan układu wzrokowego ubezpieczony jest częściowo i trwale niezdolny do pracy.

Sąd meriti wskazał, że cukrzyca typu 2 powoduje w ocenie biegłego kardiologa – diabetologa częściową i okresową do października 2015 roku niezdolność wnioskodawcy do pracy, a pozostałe zdiagnozowane u powoda schorzenia w ogóle nie dawały podstaw do orzekania długotrwałej niezdolności do pracy.

Zważono, że K. S. jest nadal po 31 marca 2014 roku osobą częściowo i trwale niezdolną do pracy ze względu na stan układu wzrokowego. Wskazano, że ubezpieczony jest z zawodu elektromonterem i w tym zawodzie pracował przez 36 lat aktywności zawodowej. Ze względu na praktyczną jednoocność utracił kwalifikacje do wykonywania tego zawodu. Częściowa niezdolność do pracy powstała w grudniu 2010 roku i jest trwała, gdyż nie ma możliwości przywrócenia funkcji oka po zakrzepie żyły środkowej siatkówki.

W ocenie Sądu dowód z opinii biegłej sądowej z zakresu okulistyki dawał pełne podstawy do ustalenia, iż ubezpieczony po 31 marca 2014 roku jest nadal częściowo i trwale niezdolny do pracy.

W oparciu o tak zgromadzony materiał dowodowy, a przede wszystkim na podstawie opinii biegłej z zakresu okulistyki sąd uznał, że ocena dokonana w toku postępowania przed organem rentowym co do stanu zdrowia K. S. jest oceną błędną, a zaskarżona w niniejszym postępowaniu decyzja jest decyzją wadliwą i nieodpowiadającą prawu oraz stanowi faktycznemu.

Mając powyższe na względzie Sąd I instancji na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał ubezpieczonemu prawo do renty z tytułu trwałej częściowej niezdolności do pracy nadal po 31 marca 2014 roku.

Apelację od powyższego wyroku wniósł organ rentowy, zaskarżając orzeczenie w całości i jednocześnie zarzucając rozstrzygnięciu:

- naruszenie prawa materialnego - art. 57 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez uznanie, że stan zdrowia wnioskodawcy uzasadniał przyznanie renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy na stałe,

- niewyjaśnienie wszystkich okoliczności faktycznych niezbędnych do rozstrzygnięcia sprawy w szczególności czy stan zdrowia wnioskodawcy nie rokował odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu.

Uwzględniając powyższe wniesiono o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania. Nadto wniesiono o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Ubezpieczony odpowiadając na apelację wniósł o jej oddalenie.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego jako niezasadna podlegała oddaleniu.

Na wstępie wskazać należy, że postępowanie apelacyjne, jakkolwiek jest postępowaniem odwoławczym i kontrolnym, to jednakże zachowuje charakter postępowania rozpoznawczego. Oznacza to, że Sąd odwoławczy ma pełną swobodę jurysdykcyjną, ograniczoną jedynie granicami zaskarżenia. Merytoryczny charakter orzekania Sądu II instancji polega na tym, że ma on obowiązek poczynić własne ustalenia i ocenić je samodzielnie z punktu widzenia prawa materialnego, a więc dokonać subsumcji. Z tego też względu Sąd ten może, a jeżeli je dostrzeże - powinien, naprawić wszystkie stwierdzone w postępowaniu apelacyjnym naruszenia prawa materialnego popełnione przez Sąd I instancji i to niezależnie od tego, czy zostały one podniesione w apelacji, jeśli tylko mieszczą się w granicach zaskarżenia (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 kwietnia 2000 roku, III KKN 812/98, Lex nr 40504).

Sąd II instancji orzeka nie tylko na podstawie materiału dowodowego zgromadzonego przez Sąd I instancji, ale także w postępowaniu apelacyjnym, dlatego też istnieje możliwość uzupełnienia postępowania dowodowego. Stąd też Sąd Apelacyjny uwzględniając zarzut organu rentowego w zakresie niewyjaśnienia wszystkich okoliczności sprawy przez Sąd Okręgowy, postanowił uzupełnić postępowanie dowodowe i dopuścił dowód z opinii biegłego sądowego z zakresu medycyny pracy na okoliczności jak w postanowieniu Sądu Okręgowego z dnia 18 czerwca 2014 roku, bowiem było to konieczne dla merytorycznego rozpoznania istoty sprawy.

Na podstawie dowodu przeprowadzonego w postępowaniu odwoławczym uzupełnić należy ustalenia o następujące okoliczności:

K. S. z wykształcenia jest technikiem elektroenergetykiem. Podczas 38-letniego stażu pracy zatrudniony pozostawał na stanowiskach: monter-elektryk w Kopalni (...) (5 lat), elektryk (25 lat), specjalista do spraw energetycznych (5 lat). Nadto od 1993 roku prowadzi działalność gospodarczą obejmującą usługi elektryczne. Działalność tą prowadził także po wystąpieniu u niego zakrzepu żyły środkowej siatkówki, skutkującym jednoocześnie ubezpieczonego.

W dniu 21 marca 2016 roku K. S. spadł z drabiny i doznał urazu stawu biodrowego prawego skutkującego zerwaniem Ściegien. Nadto ubezpieczony od kilku lat ma problemy neurologiczne, przejawiające się zawrotami głowy.

Dowód: - opinia lekarska biegłego sądowego z dnia 2 czerwca 2016 roku k. 120-121

Przeprowadzone uzupełniające postępowanie dowodowe w całości potwierdziło ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd meriti. Wobec czego w ocenie Sądu Apelacyjnego, dokonane przez Sąd I instancji ustalenia w zakresie stanu faktycznego uznać należało za prawidłowe i zasługują na pełną akceptację. W tej sytuacji Sąd Odwoławczy podziela je i przyjmuje za własne czyniąc integralną częścią swojego stanowiska i uznając za zbędne ich ponowne szczegółowe przytaczanie w tym miejscu.

Sąd Apelacyjny, odnosząc się do treści apelacji wskazuje, że renta z tytułu niezdolności do pracy jest świadczeniem z ubezpieczenia społecznego związanym z istnieniem w organizmie osoby ubezpieczonej stanu chorobowego skutkującego obiektywnie oceną niezdolności do pracy. Treść orzeczenia lekarza orzecznika ZUS w przedmiocie zmiany kwalifikacji niezdolności do pracy, braku tej niezdolności lub jej ponownego powstania, wydanego po przeprowadzeniu badania lekarskiego, powinna w równym stopniu wynikać zarówno z profesjonalnej oceny stanu

zdrowia badanego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 stycznia 2001 roku, II UKN 181/00, Lex nr 54777), jak i odpowiedniego uwzględnienia biologicznego aspektu niezdolności do pracy z elementami ekonomicznymi, np. posiadanymi kwalifikacjami, możliwością przywrócenia niezbędnej sprawności w drodze leczenia i rehabilitacji, możliwością wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy, celowością przekwalifikowania (art. 13 ust. 1 ustawy rentowej). W postępowaniu sądowym ocena całkowitej bądź częściowej niezdolności do pracy, w zakresie dotyczącym naruszenia sprawności organizmu i wynikających stąd ograniczeń możliwości wykonywania pracy – weryfikacja orzeczeń lekarzy orzeczników – z zasady wymaga wiadomości specjalnych. W takiej sytuacji, sąd nie może orzekać wbrew opinii biegłych sądowych.

W niniejszej sprawie Sąd I instancji dopuścił dowód z opinii biegłych sądowych lekarzy specjalistów z zakresu: diabetologii, onkologii, okulistyki, nefrologii, kardiologii, ortopedii, neurologii. Natomiast w toku postępowania odwoławczego dodatkowo dopuszczono dowód z opinii biegłego sądowego z zakresu medycyny pracy. Istotna w tym zakresie jest tożsamość wniosków biegłych, którzy zgodnie stwierdzili, że ubezpieczony z uwagi na jednooczną jest osobą częściowo trwale niezdolną do pracy.

Podkreślenia także wymaga, że z materiału dowodowego zgromadzonego w niniejszej sprawie, w szczególności z opinii biegłego sądowego z zakresu medycyny pracy, jednoznacznie wynika, że ubezpieczony nie rokuje odzyskania zdolności do pracy w drodze leczenia i rehabilitacji, zaś z uwagi na wiek i predyspozycje psychofizyczne brak jest możliwości przekwalifikowania zawodowego.

Po dokonaniu oceny całości materiału dowodowego zgromadzonego w niniejszej sprawie Sąd Apelacyjny uznał, że sporządzone, w toku obu instancji, opinie biegłych nie budzą wątpliwości i pozwalają na miarodajne ustalenie, że stan zdrowia ubezpieczonego w dacie wydawania spornej decyzji pozwalał na przyjęcie, że jest on częściowo trwale niezdolny do pracy. Przekonanie Sądu Odwoławczego o prawidłowości opinii sądowych wynika przede wszystkim z tożsamości wniosków opinii.

Odnosząc się zarzutów organu rentowego podniesionych w piśmie z dnia 9 sierpnia 2016 roku, a dotyczących przeprowadzonego przez Sąd II instancji dowodu w postaci opinii biegłego sądowego z zakresu medycyny pracy, wskazać należy, że zarzuty te w całości sprowadzają się jedynie do niczym nieuzasadnionej polemiki z opinią biegłego. Ocena Komisji Lekarskiej ZUS nie znajduje potwierdzenia w wynikach badań biegłych, którzy jako osoby bezstronne oraz sporządzające opinię w oparciu o specjalistyczną wiedzę medyczną i dokumenty znajdujące się w aktach, nie mieli powodów, aby wyniki te oceniać odmiennie od ich rzeczywistego znaczenia.

W utrwalonej już praktyce orzeczniczej sądów przyjęto, iż strona chcąc podważyć wartość dowodową opinii biegłego sądowego winna przytoczyć rzeczowe argumenty uzasadniające jej twierdzenia. Jest to związane ze szczególnym charakterem tego dowodu, albowiem biegli w odróżnieniu od świadków, czy stron nie komunikują w postępowaniu swej wiedzy i spostrzeżeń istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, lecz przy wykorzystaniu swojej wiedzy zawodowej i naukowej, czyli wiadomości specjalnych wykraczających poza zasób wiedzy przeciętnie wykształconego człowieka, sporządzają opinię w zakresie objętym tezą dowodową w celu ułatwienia oceny faktów istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy.

W świetle tak dokonanych ustaleń, bez znaczenia pozostają podniesione przez organ rentowy zarzuty dotyczące tego, że ubezpieczony po złożeniu wniosku o przyznanie renty prowadził działalność gospodarczą, bowiem jak wynika z materiału dowodowego zgromadzonego w niniejszej sprawie K. S. działalność tą prowadził na własne ryzyko. Dlatego też wobec ustalenia, iż stan zdrowia ubezpieczonego uzasadnia przyznanie mu renty z tytułu częściowej trwałej niezdolności do pracy bez znaczenia pozostaje, że K. S. przez pewien okres czasu prowadził działalność gospodarczą.

Nietrafne są także zarzuty skarżącego, że ubezpieczony wykazuje na dobrą adaptację do praktycznej jednoocznosci. Przede wszystkim organ rentowy nie wskazał na podstawie jakich okoliczności doszedł do takiego przekonania, a także nie przedstawił żadnych dowodów, z których możliwym było wyciągnięcie takiego wniosku. W tym zakresie

organ rentowny nie sprostął obowiązkowi dowodzenia wynikającego z normy art. 6 k.c. i zarzut ten nie mógł zostać uwzględniony.

Reasumując, Sąd Apelacyjny wskazuje, że analiza wszystkich okoliczności sprawy w ujęciu aspektów medycznych oraz socjalnych potwierdziła zasadność stanowiska biegłych i utwierdziła Sąd w przekonaniu, że ubezpieczony K. S. jest osobą częściowo niezdolną do pracy, zatem spełnia podstawową przesłankę do przyznania prawa do renty, o której stanowi art. 57 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Stopień nasilenia stanów chorobowych oraz zaawansowania dolegliwości jest na tyle istotny, że znacznie ogranicza możliwość wykonywania przez ubezpieczonego pracy zgodnej z poziomem jego kwalifikacji zawodowych.

Tak argumentując Sąd Apelacyjny uznał, że zaskarżony wyrok odpowiada prawu, a wniesiona od niego apelacja jest niezasadna, co skutkować musiało jej oddaleniem, o czym orzeczono na podstawie art. 385 k.p.c.

SSA Urszula Iwanowska SSA Beata Górńska SSA Romana Mrotek